

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ

Актуальність дослідження страхової системи і страхового ринку обумовлена, по-перше, необхідністю ліквідувати диспропорції фінансової системи між рівнями і масштабами розвитку таких підсистем, як грошова, бюджетна, кредитна, платіжно-розрахункова, валютна, страхова. По-друге, стабільність, стійкий розвиток суспільства в цілому пов'язані з економічною, фінансовою безпекою його членів, яка базується, зокрема, на страховому захисті. По-третє, теоретична неопрацьованість поняття і структури страхового ринку нерідко приводять до заміни одного поняття іншим, зокрема і саме поняття "страховий ринок" часто ототожнюють з поняттями "ринок страхових послуг", власне "страхування".

Поняття "страховий ринок" поєднує в собі дві категорії, а саме: "ринок" та "страхування". Під ринком мають на увазі певні економічні відносини з приводу купівлі-продажу, а також систему інститутів, які організують відношення обміну.

Під страхуванням як економічною категорією мається на увазі певний вид економічних відносин з приводу організації страхового захисту за рахунок створення і використання страхового фонду й інших фондів та ресурсів страховика з метою стабілізації економіки, розподілу ризиків, задоволення потреб страхувальників та власників, здійснення підприємницької діяльності, інвестування в економіку країни тимчасово вільних коштів.

Огляд вітчизняної та зарубіжної літератури зі страхування містить наукові, навчальні, офіційні нормативні, законодавчі джерела, періодичні видання. Це дозволяє зробити висновок про те, що існує декілька наукових визначень страхового ринку. Одна частина дослідників розглядає страховий ринок як сферу економічних відносин, де об'єктом купівлі-продажу є страховий захист.

Наприклад, російський вчений, проф. Р.Т. Юлдашев пропонує таке визначення: страховий ринок - система економічних відносин, що виникають з приводу купівлі-продажу страхового покриття в процесі задоволення суспільних потреб у страховому захисті. Такої думки дотримуються також вітчизняні дослідники Я. Шумелда, С.С. Осадець.

Існують визначення страхового ринку як сфери грошових або суспільних відносин, де об'єктом купівлі-продажу є специфічний товар - страхова послуга (О.Д. Вовчак, Ю.М. Дячкова, Н.В. Ткаченко В.В. Шахов).

У наукових колах дослідників страхової системи існує також думка, що під страховим ринком слід мати на увазі сукупність його суб'єктів (страховиків, страхувальників, посередників, що беруть участь у реалізації (відповідних послуг) і страхових послуг, які є предметом купівлі-продажу. З теоретичного погляду, на нашу думку, таке визначення не досить коректне, адже страховий ринок - це не тільки "ринок продавців страхової послуги", а складна адаптивна система, проте таке визначення набуло певного визнання.

Отже, необхідно виділити дослідників, які вважають страховий ринок частиною фінансового ринку (В.Д. Базилевич, Л.М. Горбач, О. Іваницька), хоча більшість відокремлює страховий ринок від фінансового ринку і відносить його до ринку фінансових послуг.

Вважаємо, що застосування наукового системного підходу до дослідження страхової системи і страхового ринку дозволить більш детально розглянути структуру галузі, процеси страхування, виявити невідповідність у термінології, що застосовується.

А.Ю. Кравець, Харківський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ

ФАКТОРИ ВПЛИВУ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ КРЕДИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ

Сьогодні стан банківського сектора свідчить про те, що банківські установи все більше стали виконувати функцію посередника у сфері надання фінансових послуг фізичним та юридичним особам.

Протягом 8 місяців поточного року активи банків збільшилися на 23,5 %, або на 141,1 млрд. грн. і становлять 740,5 млрд. грн. Загальні активи збільшилися на 23,7 %, або на 146,7 млрд. грн. і становлять 765,8 млрд. грн. Збільшення загальних активів відбулося в основному за рахунок збільшення кредитів, наданих банками, - на 26,8 %, або на 130,3 млрд. грн., з них: кредитів, що надані суб'єктам господарювання, - на 27,5 %, або на 76 млрд. грн., кредитів, наданих фізичним особам, - на 30 %, або 46,1 млрд. грн.

Збалансоване зростання активів та покращення їх структури і якості є необхідною умовою стабільного функціонування та розвитку банків.

Першочерговим завданням банківської установи є мобілізація вільних ресурсів та їх ефективне розміщення. Проте не всі, наявні кошти банку, вільні для здійснення активних операцій. Ця обставина породжує поняття "кредитний потенціал банку", яке визначає насамперед кількісні межі кредитної політики банківської установи, і, таким чином, обмежує можливості банку проводити кредитні операції.